

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 47

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

480

47/ Ordspråk.!

"Ska kyllingen lära hönan värpa?"

Säges då någon ger råd åt någon som är bättre under-
rättad än rådgivaren.!

Uppl. av Birger Andersson

Anmärkingar: 48

480

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

48

Festeldar: (

Vid Trolleholm tände man eldar i det ~~fria~~ fria på
valborgsmässoafton. (

p. (ll. L.)

Annars kände sägesmannen ej till valborgsmässoeldar.)

52

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

480

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 49

efter Fru Elin Ekström

*Thåne
Oxie hd
Malmö*

i Malmö

49/
Festeldar.:

Midssommarafton tändes en stor eld ~~för~~ för hela byn

(u. z.) i Skrävlinge och vid varje gård eller stuga tände man
tjärbloss.]

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 50

480

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

50/ Slå katten ur tunnan.!

Vid midsommarelden i ~~X~~ Skrävlinge roade men sig med lekar; den förnämsta leken var "slå katten ur tunnan".

--- En tunna hängdes på något lämpligt sätt upp så högt att man ledigt kunde rida under den och så att man genom att stöta mot dess nedre kant kunde få den att stjälpas över. I tunnan stoppades en levande katt.!

Drängarna redo sedan under tunnan och försökte att vända den genom stötar med en lans, som de höllo i handen. Den som slutligen lyckades blev "kung" för kvällen.!

I Skrävlinge fanns det en som i hela sitt liv fick heta ~~k~~ "Kungen" för att han en gång hade vunnit leken och hans barn kallas "prinsarna" än i dag.!

Slutligen blev det förbjudet att ha en katt i tunnan
och man stoppade då dit ett kvarter brännv~~in~~-vin i stäl-
let, som segraren fick.!

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

5555

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 51

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

51/ Nyår: :

Skottlossning. :

Nyårsafton skulle man skjuta in det nya året. Man sköt då ett skott hos akla som man ville hedra. Man skulle ha traktering för uppmärksamheten, men den skulle man inte komma godvilligt till, utan när man lossat av skottet, gömde man sig och så fick de leta efter en . :

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 52

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

52/ Julaspöke.

Dagarna efetr jul gick ungdomen julaspöke. Det var ingen bestämd dag och de kunde gott gå flera gånger, men då fick de klä sig olika, för man skulle inte kunna känna igen dem. De gick från den ena gården till den andra ("gäragång") och i varje gård blev de bjudna på något, de hade spelman med sig, så de dansade också vart de kom;

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: FE 53

480

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

53

Varsel.!

Midsommar.!

Om man midsommarnatten, innan man lade sig, åt en ~~sak~~ salt sill, skulle man i drömmen få se sin tillkommande, han kom och gav en vatten att dricka.!

När jag var 12, var jag på en bondgård och pigan där skulle försöka få se sin blivande man! Hon ville att jag också skulle försöka, men det var väl för att jag inte skulle skvallra på henne för någon, för då skulle varslet inte slå in. Jät åt också en sill och på natten drömde jag att jag drack julöl, men inte kom det, inte kom det någon och gav mig det,!

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING

5959

Uppt. av Birger Andersson

Enmärkingar: 54

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

54/
Varsel.!

Midsommar.!

På midsommarafton skulle man springa nakem sju gånger
kring brunnen, så fick man se sin tillkommande.!

Hemma var det en piga som gjorde det och då fick hon
se en karl komma upp ur brunnskaret. På ryggen hade han
en risknippa och en tid efteråt kom där en till
gården, som sålde kvastar och när han kom hade han en
knippa på ryggen och den blev pigan gift med.!

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

61 61

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 55

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

55/
Varsel.:

Lucia.:

"Lusse-långa-natt" skulle man innan man lade sig ha
ätit en salt sill. Då drömde man på natten att den,
som man sedan skulle bli gift med, kom och gav en vat-
ten.:

62 62

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av Birger Andersson

efter Fru Elin Ekström

i
Malmö

Anmärkingar: 56

480

*Öfver Skåne
Hd. Oxie
Sv. Palmö*

54/
Fettisdag.

På fettisdagen skulle man äta stenkakor.

Skärtorsdag.

På skärtorsdagen skulle man äta grönkål.

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 57

480

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

57/
Vättar:!

Efter mörkningen skall man aldrig slå ut varmt vatten för då kan man skäla vättarna, och då ställer de till olycka för en.!

Mor hällde alltid kallt vatten i det varma, innan hon slog ut det.!

I Malmö vet jag en familj, där de inte törs hälla ut varmt vatten i vattenledningsvasken, sedan det blivit mörkt, för vättarna som bor i jorden under huset, har ingen annan väg upp till våningen än genom rören till vasken.!

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 58

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

58/
Ond fot.

Det finns människor som har en "ond fot" och dem är det aldrig någon glädje med. För om de är aldrig så snälla, så för de gräl och kiv med sig. De vet inte själva om att de ha en "ond fot".

När de varit inne i stugan, skall man sopa efter dem och sedan rita ett kors över tröskeln.

6565

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 59

480

efter Fru. Elin Ekström

i Malmö

59/
Smörlyckå.:

Man skall ej stå och kärna "på sock" för då får man
inte något smör.:

Anm: På sock= i strumpsockorna, strumpfötes, utan skor.:

Uppt. av Birger Andersson

Anmärningar: 60.

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

69/
Smörlycka.!

Om moran står och kärnar måste alla som kommer in i stugan, ta ett tag i kärnan, för annars tar de smörlyckan med sig, när de går.!

6767

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 61

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

6/ Spöke.!

Harald Hildetand.!

Vid Söderviddinge ligger en ättenhöj och i den ligger Harald Hildetand begravnen. De sade att det spökade där. Så var där en dräng som inte trodde på det och en kväll gick han till högen och skrek:

"Haral, Haral: Hildetann ge mi ett skott om du kan!"

Men där kom inte någon och drängen gick hem. När han hade lagt sig, blev det ett sådant väsen utanför stugan, så de kunde inte sova och drängen var sårädd, så han lade Biblen under huvudet, när han skulle somna.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING

6868

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 62

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

62/ Gulrot.:

Gulrot finns det flera grenar av.:

Mot en gren hjälper det att koka saffran, så att det gula blir urkokat, och sedan låta den sjuke dricka (det gula)vattnet.:

Det är den lindriga gulroten.:

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

6969

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 63

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

63/

Gulsot.!

När småbarn är en fem, sex dagar gamla, brukar de bli gula i skinnet och ögonvitan blir också gul, men det går över av sig själv, fast ett slags gulsot är det, förstås.!

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

790

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 64

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Värk.!

Det var en fru som hette Felt och en kväll när hon var ute kom där en hund och sprang bredvid henne.!

Hon sparkade till den så att den sprang sin väg. Strax efteråt fick hon en sådan värk i benet, där blev ett litet sår, och till slut värkte det ut en stor benflisa, så det var nog ingen vanlig hund hon hade sparkat.!

7/71

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

480

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 65

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

Väderlek.!

Går månen i säck, blir det oväder. (Månsäck=moln kring månen)

Ögård bådars omslag. (Ögård=mångård)

Röd aftonhimmel bådars storm.!

Röd morgonhimmel bådars vackert väder.!

Bygger arken blir det regn. (Arken=sträckmoln)

- 480 -

b. 72⁷²

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: ~~55~~ Acc 480
nr

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

- Skåne -

Solen dansar.!

På påskadagsmorgon dansar solen av glädje över Frälsarens uppståndelse.!

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

93⁷³

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 67

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Varsel; dödsfall. :

På julafton skall man ha två ljus på bordet, ett för "faren" och ett för "moren". Det som först brinner ut varslar död för ägaren, men han behöver inte dö det kommande året, utan bara före den andre. :

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

79⁴

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 68

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Hästhovsört,

skyddar mot sjukdom.

Den första hästhoven man såg på våren skulle man äta

blomman av, så blev man inte sjuk det året;

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

7575

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 69

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Nytändning,

vid nyår!

När det föesta nyet för året kom, skulle man gå ut, med en brödkaka i handen och sjunga en nyårspsalm, så skulle man inta sakna bröd det året.!

Uppt. av Birger Andersson

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Anmärkingar: 70

*Skåne
Ölle
Malmö*Mjölkaharen.

Mjölkaharen ~~är~~ är inte detsamma som bjäran, för mjölkaharen den skaffar bara mjölk, men bäran kommer med allt möjligt.

De gör mjölkaharen av ett harskinn, som de ställer på fyra pinnar, och den tjuvmjölkar korna, så att när pigorna skall mjölka, kommer det bara blod.

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 71

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Bjäran.

Bäran(=bjäran)hade vi också ett annat namn för, men det kommer jag inte ihåg.

Bäran såg ut som en liten påg med stort rött huvud och den som fick se den, levde inte länge sedan.

Man fick bäran av den onde, om man försvor sig till ~~en~~ honom, och den tog vad man ville ha från grannarna och bar till en.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

78⁷⁸

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 72

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Förskrivning.!

Det var en dräng, som försvor sig till den onde, fast han fick då aldrig någon glädje av det, för det blev upptäckt med detsamma och han blev halshuggen.!

Han hade skrivit något med sitt eget blod och lagt under en sten.!

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 73

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Folkvisa.!

(fragment)

Mormor kunde så många gamla visor, som hon sjöng för oss, fast jag kan inte komma ihåg dem.!

Det var en som handlade om en kung, som gifte om sig så att hans tre döttrar fick styvmor, och av den kan jag gett par versar, fast det inte är alla på långt när.!

"Vem är det, som gråter så tungt på min grav?"

Änglarna svara: "Det är dina barn."

Den ena grät vatten, den andra grät blod,

den tredje hon suckar så tungt på sin mor.!

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 74

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Vaggvisa.

Vyssa, vyssa litet barn,
stor i ändan som en kvarn,
huvad som en köla,
hiskli't barn te' böla!

Anm.: Köla=klubbå.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING

82
82

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 75

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Vaggvisa.!

De var en mora som lurte faren me nabons dräng. En kväll
sto drängen utanför stuan å ville in, men faren va him-
ma, å moren satt se te å vaggga glytten, som di hade.!

Å så sjöng hon:

Kalvana går på ången,

stygggen ligger i sängen,

i kväll får du inte gå in.!

De sjöng hon så högt så de skulle höras ut, men när han
inte gick ändå, så sjöng hon:

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 76

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Vaggvisa.!

Vyssa, vyssa litet barn,

mor hon sitter och nystar garn,

far han går till Långebro,

kåper barnet nya skor,

sko, sko med spänne,

sover barnet länge.!

När man sjöng "sko, sko ---" skodde man ,d. v. s. slog

med handen mot barnets fotsulor.!

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 77

480

efter Fru Elin Ekström

Kans
Oxie
Malmö

i Malmö Malmö

Ugglan och räven. :

Aa 247

En gång hade räven ätit upp ugglans ungar, men det visste inte ugglan, utan hon började söka efter dem. :

Då mötte hon räven. ~~Ugglan~~, "Har du sett glyttana mina," sa ugglan. - "Nej, hur ser de ut," frågade räven. :

Di ä di vackraste i hela skogen," svarade ugglan. :

"Då har jag inte sett dem", sa räven. :

Sedan dess har man ordspråket: Ugglan tycker hennes ungar ä vackrast. :

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING

8686

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 78

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Bäckhästen,

drar plogen.

En gång var det en dräng, som skulle gå ut i stallet på morgonen. Då stod där en häst som inte var deras.

Den var stor och vit och sparkade kring sig; drängen anade vad det var för en, så han fick upp sin kniv

och kastade den tvärs över hästen, så att den fastnade

i väggen, och då blev hästen lugnare, så drängen lade

seltyg på den. Men ~~ix~~ innan han tog kniven ur väggen,

satte han stål i remtyget.

Sedan fick hästen gå för plogen hela dagen, och den var

så stark, så den plöjde flera tunnland, fast det inte
skedde frivilligt. Just, (Den vränslade och försök-
te få bort stålet på alla de vis, och när solen gick
ner var den som försvunnen; seldonen blev liiggande
på marken framför plojen.)

Det var bäckhästen, klart, som hade tänkt ställa till
skada, fast att han blev lurad, :

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 79

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Bandormen.!

I Stadsparken i Jönköping såg jag en gång två bandormar nästan bredvid varandra.!

Det var en massa små larvar och de såg ut som ett huggormskinn, som låg platta på marken. De var gråaktiga till färgen och den ena var litet större än den andra, stor som en vanlig orm ungefär.!

Vi var borta ett par timmar och när vi kom ~~åt~~ tillbaka, hade de inte flyttat sig mer än ett par decimeter.!

Det ska ju betyda krig, när det kommer sådana ormar, men det här var flera år före kriget.!

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

89 89

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 80

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Brunkäringen. †

Brunkäringen, sade mor, att det var en som bodde i

brunnen och tog oss barn, om vi gick för nära. †

9090

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

480

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 81

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Se i syné.

Om man sprang sju gånger runt Skrävlinge kyrka och sedan såg in genom fönstret, så skulle man få se en andé.

De säger också att om man springer nio gånger runt kyrkan (dom-) i Lund, och sedan tittar in i den, så får man se Adam och Eva gå där och sopa.

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 82

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Slakt.!

Bakom tungan på kreaturen, ligger där ett ~~lixt~~ litet ben, som ser ut som en båge. Vid slakt skall det benet brännas; varför vet jag inte.!

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 83

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Pölsefrälsaren.!

Mjälten lade man i grytan, när man kokade blodkorven.!

Den kallades pölsefrälsaren och hindrade korvarna från att spricka, om man hade för mycket mjöl i korvmassan.!

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 84

efter Fru Elin Ekström

480

i Malmö

Gallan.

När ett djur var slaktat, tog man gallblåsan, stack

hål på den och lät gallan rinna ned i en flaska.

Gallan är bra att smörja på brännsår och frostsador;

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 85

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Förbud.!

Mask i magen.!

Korvaspåt fick ingen dricka, för då fick man mask i magen.!

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 86

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Förbud.:

Slakt.:

Vid slakt, fick helst, ej kvinnor och barn vara närvarande. Detta följdes dock inte ofta, men hände det, en kvinna något, kunde folk säga, att det fick hon för hon var med och slaktade.:

Att barn inte fick vara med vid slakt, var väl för att det inte var bra för dem att se det. Slaktade de på gården brukade de ställa en karl i grindhälet, för att inga barn skulle kunna smyga sig in och se på.:

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

96 96

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 87

efter Fru Elin Ekström

480

i Malmö

Slakt: företages i ny.

Man skulle helst försöka få all slakt i ny, så stod sig köttet längre.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

9797

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 88

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

Rackaren.!

Hästslakt, dödande av hundar och kattor, skulle göras

av rackaren, som också skulle hjälpa bödeln.!

Yrket brukade gå i arv inom tattare- eller andra min-

dre tällda släkter.!

Uppt. av Birger Andersson

Anmärkingar: 89

480

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

Tandvärk.!

En kvinna, som hade tandvärk, gick till en klok gumma och fick följande råd.!

Hon skulle gå tigande till en grav, där hon visste vem som var begravnen, och av den döde låna en handfull jord, som hon skulle lova att lämna igen nästa dag.!

Jorden skulle hon lägga i en påse och trycka mot kinden, där det värkte.!

Hon gjorde så och blev bra. Men någon hade slarvat bort påsen för henne, så hon kunde inte lämna till-

99 99

480

baka den , som hon hade lovat.!

Och natten efter kom den döde och ville ha henne med till graven. Spöket slet och drog i henne så hon måste hålla sig fast i sängstolpen för att inte släpas med och de andra i rummet hörde, vilket liv där var.!

Hon fick lugn först när solen gick upp. Då gick hon till den kloka gumman igen och frågade vad hon skulle göra.!

Hon fick gå till graven och tala om för den döde, att påsen hade kommit bort, och sedan fick hon vara i fred.!

480